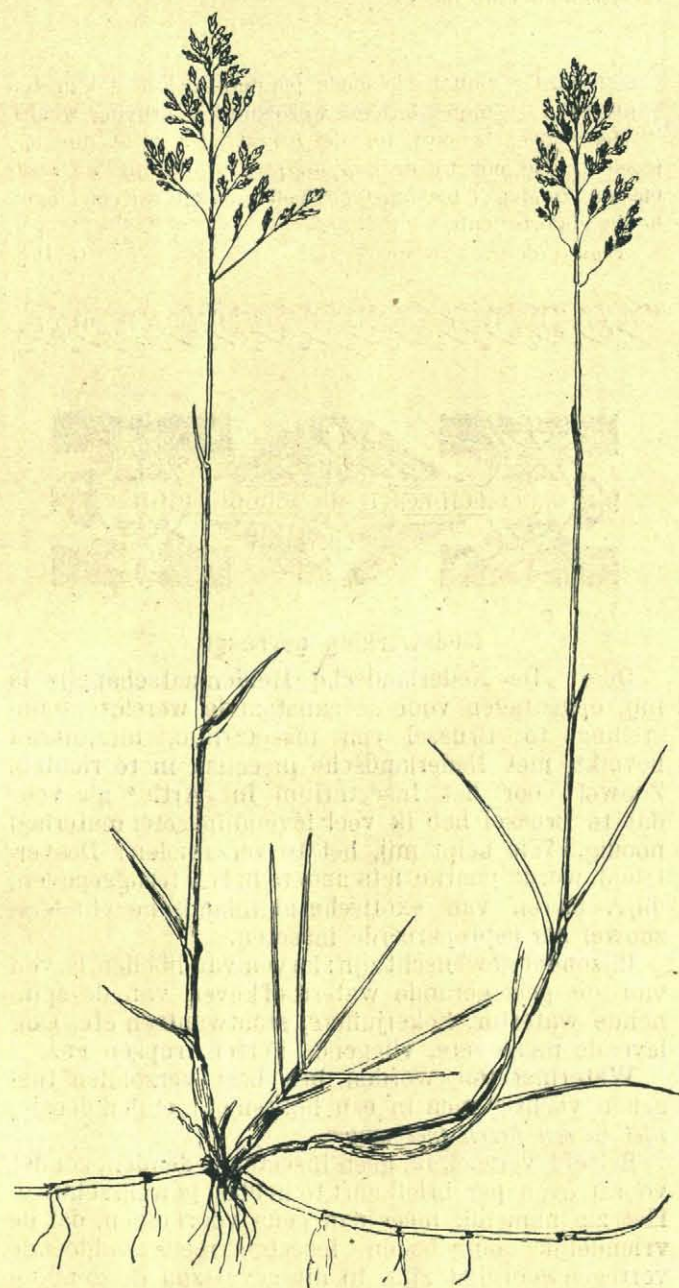

zijn zeer lang, schieten uit alle knopen wortels en vormen zoo langgerekte planten met groote pluimen, wier heenen weergebogen takken vol paarse tweebloemige aartjes zitten. (Er is in Duitschland een variëteit gevonden met 3-5 bloemige aartjes. Wie vindt ze in ons land eens?) Op den steeds droger wordenden grond, neemt de plant een geheel andere gedaante aan. De bladen, die bij de in het water groeiende exemplaren breed en plat zijn (wij hebben er wel die 8 m.M. breed zijn,) worden zeer smal en rollen

Poa pratensis L. var. *costata* Hartm.

zich een weinig in. Sommige plantjes krijgen zelfs draadvormige bladen. Ook de stengel is niet meer slap en neerliggend, maar kort (8-20 c.M.) en stijf en staat recht op. De pluim is sterk gereduceerd en bevat slechts weinig, meest één bloemige aartjes. Deze lage zodenvormende plantjes bedekken op sommige plaatsen groote oppervlakten van den bodem, zoo dicht aanéengesloten, dat weinig andere planten het er tusschen uithouden.

Het schijnt dat deze variëteit *B. uniflora* S. F. Gray., of niet algemeen is, of dat er weinig op gelet is. Ze komt in

in Engeland, Denemarken en Duitschland vooral langs het strand voor. Vandaar dat ze door sommigen voor een afzonderlijke soort met beperkte geografische verspreiding wordt aangezien. Doch ook in Duitschland heeft men ze verspreid in het binnenland waargenomen op droge plaatsen. Of ze bij ons als strandplant voorkomt, is ons niet bekend wij hebben ze er nooit gevonden. Of ze er voorkomt en hoever zij zich langs het strand verspreidt is een van de vele vragen, die de Nederlandsche floristen nog te beantwoorden hebben.

En nu het derde gras. Ook dit vonden wij op opgespoten terrein, doch dit is nu geen typische groeiplaats, integendeel het aangevoerde zand zal wel oorzaak zijn, dat deze plant, die in de duinen thuis behoort, ook hier gevonden wordt. Het is *Poa pratensis* L. var. *costata* Hartm. Op het eerste gezicht denkt men met *Poa annua* te doen te hebben. Trekt men ze echter uit, dan vindt men een wortelstok, een orgaan, dat *Poa annua* niet bezit en dat daarentegen tot de typische kenmerken van *Poa pratensis* behoort. De pluim bezit echter de eigenaardigheid, dat de onderste takken alleen staan, of 2 bijeen. Dit is te meer opvallend, daar alle overige in ons land voorkomende vormen een pluim bezitten, waarvan de onderste takken ten getale van 3 of meer bijeen staan. De pluim is eivormig, meest iets stijf en vrij dicht. De aartjes, bijna alle 3-bloemig, zijn violet gekleurd. De plant is laag ($1\frac{1}{2}$ — $2\frac{1}{2}$ d.M.), met korte scherp gekielde bladen. De bovenste scheeden vertoonen of geen of een zeer kleinen bladspruit.

Deze variëteit, die onder den naam *Poa costata* Schur als afzonderlijke soort wordt opgegeven, schijnt tot nog toe alleen waargenomen te zijn langs de Oostzeekust op vochtig zand of aan de oevers van strandmeeren. Ook wij vonden ze reeds in 1906 in de duinen te Oostvoorne en later aan den Hoek-van-Holland.

Rotterdam.

JANSSEN en WACHTER.
Jac. Catsstraat 33A.

ONZE WINTERFLORA

in December 1909 en Januari 1910.

W e schrijven 13 Januari 1910 en zijn dus midden in den winter.... tijd. Wel liggen enkele hagelkorrels ginds en her verspreid, wel is aan de schaduwzijde van slooten, greppels en dijken de grond met een hard korstje bedekt, doch 't zonnetje schijnt zoo helder, zoo warm, of we half April zijn. Veel vorst hebben we niet gehad, en 't is of in de natuur niets zich om den zoo vergevorderden tijd bekommert, ja, 't is of veel zich voor de komende lente gereed gaat maken.

Een excursie langs bosch en velden kan in zoo'n milden wintertijd als deze nog wel eenige resultaten opleveren.

Aan de zuidzij van een muurtje zie ik een helder bloemhoofdje van de *Goudsbloem* (*Calendula*), schoon niet zoo mooi als midden in het bloeitijdperk, dat voor deze plant omstreeks Juni—Augustus is. Daarnaast prijkt nog, wel ietwat door een nachtvorst verflenst, een violet bloempje van het *Kaasjeskruid* (*Malva silvestris*).

Op de weide steekt het *Madeliefje*, (Meizoentje, Margriet, Meliefke, Landjebloem, Koeienbloem, Kransje of Fennebloem; *Bellis perennis*) zijn bloemhoofdje uit het wortelrozet; 't bloemsteeltje is niet meer dan 2 c.M. lang; 't is of de plant het kopje niet hoog durft opsteken, opdat het bij een vorstige nacht weer in de wortelstok terug kan kruipen.

Aan den zonnigen kant van een greppel ontwaart ge het heldergele bloemhoofd van den *Paardebloem* (Molsla, Hondsbloem, Kaarsjes, Erdgalle of Papenstoel; *Taraxacum officinale*). Menzaam en verlaten staat iets verder een kale, armzalige *Boterbloem* (*Ranunculus acer*) u met fletse oogen aan te staren. Aan den slootkant laat het *Speenkruid*, kleine Gouwe of Haneklootje (*Ficaria ranunculoides*) reeds het geel der bloemblaadjes door de dikgezwollen knoppen schemeren. De grassprietjes beginnen op te groenen, sommige soorten bloeien. ja 't *Eenjarig beemdgras* (*Poa annua*) heeft zelfs rijpe zaden. Verder vond ik op een plaats, waar 't vorige jaar een hoop kleiaarde gezeten had, de *Blaartrekkende Boterbloem*, Jeukkruid, Kanker of Kikkerbloempje (*R. sceleratus*). Ook vond ik nog bloeiend de *Witte klaver* of Kemp (*Trifolium repens*) en de *Rode-, Brabantsche-, Spaansche klaver* of Bargebloem (*Trifolium pratense*).

Langs een beschuttend haagje van een boerenhof tracht het *Sneeuwklokje* of Vastenavondzotje (*Galanthus nivalis*) de melkwhite kelkjes te openen, en iets verder zie ik het *Nieskruid* of *Kerstroos* (*Helleborus niger*) met geheel geopende witte bloempjes. Ook het *Violtje* (*Pensee*) den vorigen herfst op een perkje geplant, laat haar bonte bloempjes zien evenals haar stammoeder (*Viola tricolor*, *Driekleurig-violtje*, *Grilkieker*, *Violet*, *Wilde pensee*, *Drievuldigheids- of Jezusbloempje*) op een zandigen akker aan den kant van een boschje. In een tuintje op de zuidzijde is reeds een *Berenootje* of *Aurikel* (*Primula auricula*) gedeeltelijk uit den winterslaap ontwaakt. Op een afstand zijn de bloempjes niet zichtbaar; ze hebben dezelfde kleur als de donkere bladeren. Aan een bouwvallig muurtje hangt een treurig *Muurleeuwenbekje* (*Linaria cymbalaria*) lusteloos naar beneden met een paar bleke bloempjes; onmeedoogenloos door den harden wind heen en weer geslingerd, schijnt al de leeuwenmoed er uitgevaren.

Op den akker vind ge voorts bloeiend: de *Paarse doovenetel* of *Makke Brandekkel* (*Lamium purpureum*) en het gele *Kruiskruid*, *Lensejoen*, *Pluis- of Kanariekruid* (*Senecio vulgaris*) (heeft ook rijp zaad). Iets verder steekt het *Heiderstaschje* of *Lepeltje* (*Capsella Bursa Pastoris*) vanuit het groote bladrozet een kort stengeltje omhoog, met bleke bloempjes aan den top en groene lepels van-rond-som aan den stengel. Ook de *Sterremuur* (*Stellaria media*) met zijn fraai groen porcelainachtig blad is in volle fleur. Tusschen deze in groeit een *Eereprijssoort*, die zijn klimopvormige blaadjes vlak over den grond uitspreidt, om ze zoo veel mogelijk van het zonlicht te laten profiteeren (mooi voorbeeld van bladmozaïk) terwijl de fijne, bleekblauwe bloempjes u van tusschen de bladeren uit u zoo trouwhartig aangeluren. Plukt ge 't plantje, dan valt het fraaie kroontje in z'n geheel af, — een eigenaardig kenmerk der *Veronica*soorten. Bedoeld plantje is de *Klimopbladige eereprijs* (*Veronica hederifolia*). Ook ontmoet ge hier nog een klein, zeer klein plantje met witte bloempjes en omgekeerd hartvormige vruchtjes, dat tot de *Cruciferae* behoort: 't is de *Voorjaarsvroegelinge* (*Draba verna* of *Erophila verna*). Dan vind ik nog twee *Wolfsmelksoorten*, n.l. het *Wratte- of kroontjeskruid* (*Euphorbia helioscopia*) en de *Tuinwolfsmelk*, *Zilverblad* of *Kroontjeskruid*. (*E. peplus*). Eindelijk nog de *Stijve Klaverzuring* of *Koekoeksbrood* (*Oxalis stricta*) en de *Duivenkervel* (*Fumaria officinalis*) met purperen kroon, doch 't uiterst puntje donkerrood; beide planten op een rabat in een kweekerij. Hier is het ook, dat ik een bloeiend *Aardbeiplantje* vind (*Fragaria*). De fraai groene *Hulsthaag* (*Ilex aquifolium*) die het aardbeibedje omgeeft, bloeit ook.

Langs den boschkant laat de *Hazelaar* (*Corylus Avellana*) reeds de gele meeldraadkatjes zien en werpen elzen en wilgen de knopschubben af.

Een paar dagen geleden bezocht ik de heide, en vond daar bloeiend de *Gewone Struikheide*, *Rieghede* of *Hiet* (*Erica vulgaris* of *Calluna vulgaris*) en de *Dop- of Fyne Heide* (*Erica tetralix*) en in een moerassig hoekje ook de *Rotsbes* (*Andromeda polifolia*) met bleekrose bloempjes. De *Moeras-wolfsklauw* (*Lycopodium inundatum*) vond ik stuiwend. Aan een dijkwal, die een korenakker van de heide afsloot zag ik de *Eik- of stronkvaren* (*Polypodium vulgare*) met rijpe sporen, evenals de *Mannetjesvaren* of *Adderruit* (*Polypodium Filix mas*).

Een aardig aantal bloeiende planten dus, en dat in den wintertijd; — mijns inziens wel eene beschrijving waard. 't Meerendeel behoort tot de *herfstbloeiers*, die dus *nóg* bloeien, vele ook tot de *voorjaarsplanten*, die dus *nu* reeds bloeien. Zouden 't toekomstvoorspellingen zijn van een langen herfst en korte lente?

»Trynwälden«.

G. D.

Medewerking gevraagd.

Door „De Nederlandsche Heidemaatschappij“ is mij, opgedragen voor de aanstaande wereldtentoonstelling te Brussel een insectarium, uitsluitend bevolkt met Nederlandsche insecten, in te richten. Zoowel voor het Insectarium in „Artis“ als voor dat te Brussel heb ik veel levend insectenmateriaal nodig. Wie helpt mij, het te verzamelen? Desverlangd wordt gaarne iets anders in ruil teruggegeven, bijv. eieren van exotische of inlandsche vlinders, zoowel als geprepareerde insecten.

Bijzonder gewenscht zijn: larven van libellen, larven van de geel gerande waterroofkever, van de spinende watertor, kokerjuffers, staafwanten etc. Ook levende meikevers, vliegende herten, rupsen enz.

Waterinsecten worden het best verzonden tusschen vochtig mos in een houten of metalen doosje; *niet in een flesch met water*.

Beleefd verzoek ik, geen insecten te zenden, zonder vooraf even per briefkaart te hebben gewaarschuwd. Het zal namelijk meer dan eens voorkomen, dat de vriendelijk aangeboden insecten reeds voldoende vertegenwoordigd zijn. In dit geval zou de zending van weerskanten maar last veroorzaken.

Zoo dankbaar zal ik zijn, als mij in Maart of begin April den levenden inhoud van een nest van *Formica sanguinea* met *F. fusca* wordt toegezonden. Ook hiervan echter gaarne vooraf bericht. Ik heb dan gelegenheid eenige aanwijzingen te geven omtrent inzameling en verzending en kan slechts één kolonie gebruiken. In Artis heb ik deze mieren reeds. Wel staat ook een kolonie klaar voor Brussel, maar er zijn geen wijfjes.

Amsterdam, Noordstraat 5.

R. A. POLAK.